

Zwolle

Wonen en zorg

Samen maken we de stad! Een slogan waar Zwolle om bekend staat. Samen maken we de stad leefbaar, maken en behouden we vitale wijken. Samen gedragen we ons als goed rentmeester voor wat we in Zwolle belangrijk vinden. Samen zetten we ons in voor een samenleving waar alle mensen, ook die met een hulpvraag, zich thuis voelen op een plek die bij hun past.

De samenleving verandert, ook de Zwolse samenleving. We leven langer en blijven langer zelfstandig wonen. Het aantal 65-plussers is de afgelopen 10 jaar in Zwolle met meer dan 50% toegenomen en dit percentage blijft de komende jaren stijgen.

Daarbij is door decentralisaties in het sociaal domein een beweging op gang gekomen naar extramuralisering van de zorg. Dit betekent dat meer mensen met een vorm van begeleiding zelfstandig gaan wonen. Ook voor niet-studerende jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg of dakloos dreigen te raken geldt dat er woonoplossingen nodig zijn; het tekort is hier groot.

Beschikbaarheid van passende toekomstbestendige woningen en woonvormen met borging van (mantel-) zorg en (welzijns-) voorzieningen is hierdoor een prominent vraagstuk geworden.

Uitgangspunt hierbij is wat mensen wél kunnen en wat ze nodig hebben om te kunnen (blijven) functioneren in de samenleving. Dit betekent samen met betrokkenen zoeken naar mogelijkheden. Niet vóór ze denken maar mét ze denken in wensen en behoeften en werken aan oplossingen. Dit uitgangspunt vraagt om flexibiliteit en maatwerk en een brede variatie aan vraaggericht aanbod. Het gaat om een transitie in de samenleving die expliciete aandacht en inzet vraagt. Niet alleen nu maar ook voor de komende jaren om stappen te kunnen zetten die nodig zijn.

De tijd is daarom nu rijp om samen met onze

partners deze thema's verder te verdiepen en aan de slag te gaan.

Integrale blik

Behoud en herstel van het leven in het gewone leven vereist een integrale blik en aanpak. Van niet alleen het fysiek en sociaal domein, maar ook van zorg overstijgende domeinen. We investeren daarom in een duurzame samenwerking waarbij een wijkgerichte aanpak uitgangspunt is. Financiering met integrale budgetten kan uitkomst bieden om invulling te geven aan deze samenwerking.

Stapje extra

We bouwen de relatie met onze interne- en externe partners verder uit en zullen hierdoor elkaars wereld ook beter gaan begrijpen. Wonen en Zorg is een complex samenspel waarbij partijen diverse belangen hebben. Om resultaten te bereiken hebben we elkaar hard nodig. Dit betekent vooral ook denken in mogelijkheden en niet in belemmerende factoren. We willen ons verbinden met de mensen voor wie de initiatieven betekenis hebben. Hierdoor wordt de wereld van wonen, welzijn en zorg in Zwolle integraal en duurzaam met elkaar verbonden en ontstaat een "Zwolse opdracht" waar partners zich intrinsiek aan committeren.

Duurzame oplossingen

Met inwoners, ervaringsdeskundigen en bewonersgroepen zoeken we naar duurzame oplossingen. Door de samenwerking met inwoners en Zwolse partners te versnellen, verdiepen en verbreden komen we tot concrete ontwikkelingen in woon-, zorg- en welzijnsconcepten.

Huidige gebiedsontwikkelingen bieden ruimte om vroegtijdig met elkaar om tafel te gaan en af te stemmen op welke wijze woon-, zorg- en welzijnsconcepten kunnen worden geïntegreerd in de totale stedelijke opgave.

We onderzoeken hoe initiatieven van mensen met een zorgvraag die graag in een collectieve woonvorm willen wonen, met onderling beheer, beter kunnen worden gefaciliteerd. Initiatieven die niet vanuit een zorginstelling worden genomen maar door mensen en/of hun naasten zelf. Hierbij staat eigen zeggenschap voorop.

Ook willen we ruimte bieden in

gebiedsontwikkelingen voor collectief particulier opdrachtgeverschap, waarbij de toekomstige bewoners zelf als projectontwikkelaar optreden.

Daadkracht

We denken niet alleen in mogelijke oplossingen maar zetten deze om in (kleine) initiatieven. Omdat we uiteindelijk één gezamenlijk belang hebben; een Zwolle waar mensen van verschillende achtergronden, al dan niet met een zorgvraag, zich thuis voelen op een plek die bij hen past in harmonie met de omgeving, zodat zij een waardevol eigen bestaan kunnen leven.

Programma

Wonen en zorg is verder vertaald in een programma. Hierin staan de strategische doelen en fasering beschreven. Het programma is niet in beton gegoten; de samenleving blijft veranderen, wij veranderen hierin mee.

Programma-inrichting en samenwerking

Het programma Wonen en Zorg is mede tot stand gekomen door inbreng van zowel binnen als buiten onze organisatie. Hierbij is een focus gelegd op de in- en externe samenwerking. Dit is een randvoorwaarde om dit programma tot een succes te maken.

Verbinding

Om te voorkomen dat er langs elkaar heen wordt gewerkt, is verbinding tussen het fysiek en sociaal domein van belang. Deze verbinding is al groeiende en merkbaar. Een mooi voorbeeld is de totstandkoming van de jaarschijf 2021, hetgeen onderdeel is van de prestatieafspraken tussen gemeente, woningcorporaties en huurdersverenigingen. Hierin is gezamenlijk opgetrokken en het resultaat mag er zijn. Wonen en Zorg heeft hierin een prominente plek gekregen en er zijn concrete afspraken gemaakt waar aan gewerkt wordt.

Samenwerking versterken

Extern wordt de samenwerking tussen woningcorporaties, zorgpartijen en welzijnsorganisaties versterkt; partijen hebben hier allemaal belang bij. Een daadkrachtig gezamenlijk optrekken van corporaties, zorgorganisaties en gemeente heeft er bijvoorbeeld in korte tijd toe geleid dat een groep niet-studerende jongeren met een psychische kwetsbaarheid samenwoont met studenten in de vorm van een woon-community. Ook hebben we met de Zwolse corporaties overeenstemming bereikt over Housing First Jongeren. De werkgroep huisvesting bijzondere doelgroepen (HBD) komt weer structureel bij elkaar. Hierin trekken collega's van het sociaal wijkteam, maatschappelijke ondersteuning en woningcorporaties gezamenlijk op om zich te

buigen over nieuwe initiatieven op het gebied van Wonen en Zorg. Hierbij is inmiddels ook de link gelegd naar de Initiatieventafel. Samenwerkingsverbanden als Platform WWZ038 en Concilium komen structureel bij elkaar om kennis te delen maar ook om concreet afspraken met elkaar te maken. Het uiteindelijke doel is dat we met onze partners vanuit de maatschappelijke opgaven doen wat echt nodig is, doordat we met elkaar bewust zijn van wat er in de wijken speelt en wat de wensen zijn van onze inwoners. Duidelijke rolverdeling, verantwoordelijkheden en eigenaarschap op de verschillende thema's in het programma Wonen met Zorg moeten ervoor zorgen dat de beoogde resultaten gehaald worden.

Er is een "aanjaagteam" gevormd met interne collega's en externe partners om het programma verder te bouwen. Een dynamische groep vertegenwoordigers vanuit zorg, welzijn en wonen met als doel om vraag en aanbod beter op elkaar te laten aansluiten. Het team wil als verbinder en aanjager de samenwerking tussen partners en inwoners versnellen, verbreden en verdiepen om zelfstandig wonen in de wijk te realiseren en/of te behouden. Het team richt zich vooral op gebiedsgerichte kansen en mogelijkheden die we faciliteren waar nodig. Geconstateerde knelpunten worden geagendeerd en geadresseerd. Daarnaast zien we een duidelijke ambassadeursrol weggelegd voor het team om het programma wonen en zorg op de agenda te krijgen bij alle betrokkenen en om hierbij de verbinding tussen partners te leggen.

(Samen)werken aan opgaven

Het programma Wonen en Zorg is geen startpunt. Vanuit diverse werkgroepen en overlegvormen wordt al gewerkt aan de opgaven die beschreven staan. Het programma dient als verdere richting, sturing, focus en fasering waarbij vooral ook de nadruk wordt gelegd op verbinding tussen de diverse in- en externe partners.

Bestuurlijk opdrachtgeverschap

Het programma wordt geborgd door het bestuurlijk opdrachtgeverschap van de wethouders die wonen en het sociaal domein in hun portefeuille hebben. Vanuit de inhoud van het programma worden ook de andere portefeuillehouders betrokken. Vitaal en waardig ouder worden heeft bijvoorbeeld een prominente rol in het programma. Afstemming met de verantwoordelijk wethouder is dan ook essentieel. Zo geldt ook voor de programmalijn vitale en

gezonde stadsdelen dat er een rol is weggelegd voor de wijkwethouders en is wijkgericht werken geborgd bij de desbetreffende portefeuillehouder.

Afstemming programma met de Raad

Op 12 april 2021 heeft een debatronde plaatsgevonden met de Raad over Wonen en Zorg. Input vanuit deze debatronde is tevens verwerkt in het programma.

Het programma is in een drietal hoofdlijnen uiteen gezet.

1. Vitale, solidaire en gezonde stadsdelen
2. Voldoende geschikte woningen
3. Passende zorg & ondersteuning

De drie programmalijnen worden hierna uiteengezet en waar van toepassing, onderverdeeld in sub thema's.

Vitale, solidaire en gezonde stadsdelen

Een gezonde leefomgeving is een expliciete doelstelling in de Omgevingswet. Gezondheidswinst kun je boeken door niet alleen in te zetten op bescherming, maar ook op het bevorderen van gezondheid. Niet alleen fysieke gezondheid maar ook mentale gezondheid. Een gezonde leefomgeving is een omgeving die mensen uitnodigt om te bewegen, elkaar te ontmoeten en te kunnen participeren in de maatschappij, stad of wijk.

De inrichting van de leefomgeving speelt hierbij ook een belangrijke rol. Een schone omgeving met volop groen draagt bij aan een gevoel van een gezonde leefomgeving.

Verbinding tussen de verschillende stadsdelen is hierbij een belangrijk aandachtspunt en hier ligt een ontwerpogave. Verbinding niet alleen ten behoeve van gemotoriseerd verkeer maar juist ook voor voetgangers en fietsers.

Veruit de belangrijkste verklaring van gezondheidsverschillen in termen van levensverwachting of gezonde levensjaren is ruimtelijke uitsortering van groepen. Oftewel mensen met een lage sociaal economische status zijn vooral aangewezen op goedkope sociale woningbouw in een fysiek ruimtelijk en in sociaal opzicht minder aantrekkelijke omgeving. De uitdaging is om wetenschappelijke inzichten over gezondheidsbevordering in de leefomgeving meer concreet vorm en inhoud te geven. Dit kan bijvoorbeeld in meerjarige pilots waarin leren centraal staat.

De buurt als huis (een robuust sociaal en ruimtelijk netwerk met ruimte voor eigen initiatief) is de ambitie die hierin wordt nagestreefd. (De stad als gezonde habitat april 2018)

Een veilig gevoel thuis en in de buurt is één van de belangrijkste voorwaarden om een gezonde leefomgeving te ervaren. Leefbaarheid in wijken is een voortdurend gesprek tussen gemeente, corporaties, zorgorganisaties en huurdersverenigingen. Samenwerking tussen

partijen is van belang om dit goed te borgen en om verder invulling te geven aan langer zelfstandig wonen en de extramuralisering van de zorg.

Doelstelling

We werken aan gezonde, veilige en groene stadsdelen waarbij inwoners niet alleen fysiek, maar ook mentaal en sociaal maatschappelijk welzijn ervaren en waarbij mensen in staat zijn zoveel mogelijk regie over hun leven te voeren. We werken hierbij aan een gebiedsgerichte aanpak.

Wijkgerichte samenwerking

Succesvol zelfstandig wonen gaat over meer domeinen dan alleen een dak boven je hoofd. In Platform WWZ038 inventariseren we wat er in de wijken allemaal al gebeurt op het gebied van wonen, zorg, welzijn en participatie. Met onze partners bepalen we wat er voor nodig is om de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis specifiek en langer zelfstandig wonen in het algemeen (seniorenopgave) te bevorderen. Dit met oog voor leefbaarheid in de wijk. Met onze partners komen we tot concrete projecten die bijdragen aan de maatschappelijke opgave van langer zelfstandig wonen.

Grote transitie als Klimaatadaptie en de Energietransitie bieden kansen. Bijvoorbeeld investeren in groen in kader van Klimaatadaptatie creëert ook weer ontmoetingsplekken voor mensen in de wijk.

Veiligheid

Onderdeel van de wijkprogramma's is het aspect veiligheid. Er vindt afstemming plaats tussen de wijkmanagers en de adviseur Veiligheid. Laatste genoemde is ook onderdeel van de werkgroep Huisvesting Bijzondere Doelgroepen en wordt betrokken bij nieuwe initiatieven. Om veiligheid te borgen hanteren we drie uitgangspunten:

- Met onze partners streven we naar een magic mix in de stad om de balans te bewaken tussen draaglast en draagkracht.
- We versterken de ketensamenwerking met onze partners om adequaat in te kunnen spelen op situaties die de veiligheid in het geding brengen. Zowel in het belang van degene(n) die het betreft als in het belang van de naaste omgeving.
- We werken aan een nauwe(re) samenwerking met de veiligheidsregio en politie. Als hulpdiensten op de hoogte zijn van specifieke situaties in relatie tot de veiligheid, dan helpt dit bij escalaties.

Resultaat

- Voldoende sterke basis die preventief zorg voorkomt of aanvullend is op de zorg waardoor mensen (langer) zelfstandig kunnen wonen.
- Een leefomgeving waar mensen zich veilig en geborgen voelen
- Een leefomgeving die zelfredzaamheid mogelijk maakt en maximaal toegankelijk is.
- Een leefomgeving die participatie en sociale samenhang bevordert.
- Divers woningaanbod.
- Voldoende sociale veerkracht in een stadsdeel.
- Gebiedsgerichte aanpak voor toekomstbestendige stadsdelen.

Focus en fasering

Korte termijn (2021-2022)

- Samen met onze partners starten we met de inventarisatie van een tweetal wijken in Zwolle om te bepalen of deze klaar zijn voor de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis specifiek en langer zelfstandig wonen in het algemeen (seniorenopgave).
- Vervolgens gaan we in gesprek wat een toevoeging zou zijn aan deze wijken. Welke verbanden kunnen we leggen, welke nieuwe projecten kunnen hier een plaats krijgen etc., welke kansen en mogelijkheden zien we? Te denken valt hierbij ook aan de inzet van extra "oren en ogen" in de wijk.
- We investeren in de samenwerking en het maken van concrete afspraken met andere regiogemeenten, de zorgverzekeraar en partners in de stad. Kansen benutten voor preventiecoalities.
- Om de veiligheid te borgen in wijken met concentraties van minder zelfredzame bewoners, werken we aan een ketensamenwerking met partners, zodat bij calamiteiten adequaat ingegrepen kan worden.
- In het kader van veiligheid maken we afspraken met onze partners om tot een magic mix te komen in kwetsbare complexen en wijken.
- Ontwikkelen van gebiedsprofielen wat kan leiden tot een afwegingskader om keuzes te maken voor een gezonde leefomgeving.
- In gebiedsvisies wordt wonen en zorg ingebed. Dit is tevens een speerpunt in de Hervormingsagenda voor 2021.
- In gebiedsontwikkelingen wordt ruimte geboden voor woonvormen in zelfbeheer (burgerinitiatieven) en collectief particulier opdrachtgeverschap.

Voldoende geschikte woningen

- Ontwikkelen van integrale ondersteuning (dagbesteding, inkomensondersteuning en thuisondersteuning en een sterke sociale basis).
- Uitzetten van acties om de ambitie Vitaal en Waardig ouder worden te realiseren. Speerpunten: Positieve gezondheid, levensloopbestendig wonen, meedoen en ertoe doen, toegankelijke fysieke omgeving, aanpak eenzaamheid en cultuursensitiviteit.

Bovenstaande beschrijvingen zijn deels abstract en behoeven verdere concretisering. Hierbij speelt ook de vraag wat de urgentie in elk stadsdeel is en welke kansen er liggen. Wat is er bijvoorbeeld nodig om meedoen te bevorderen, om gebouwen

en voorzieningen een meervoudige functie te geven en/of om gezondheid te bevorderen? Dat is een vraagstuk dat op korte termijn verder verkend wordt met diverse partners in de stad en waarbij de inwoners zelf een belangrijke rol spelen.

Lange termijn

Op korte en middellange termijn ligt de focus op stimuleren, ontwikkelen en uitvoeren van reeds geformuleerde speerpunten. Op lange termijn ligt de focus op het daadwerkelijk duurzaam realiseren van een gezonde leefomgeving op wijkniveau waarbij inwoners gezondheid ervaren in de breedste definitie van het woord.

In Zwolle hebben we, net als in veel andere (stedelijke) gebieden in Nederland, te maken met krapte op de woningmarkt. Dit betekent dat het voor woningzoekenden moeilijk is om aan betaalbare huisvesting te komen.

Betaalbare huisvesting in Zwolle betreft woningen met een koopprijs tot €260.000 en een maandelijkse huurprijs tot €850 per maand. Uitgangspunt hierbij is een maximaal (gezamenlijk) inkomen van €55.000 bruto per jaar. Voor wat betreft huurwoningen dient als aanvulling vermeld te worden dat mensen met een laag (midden)inkomen vaak aangewezen zijn op een woning met een sociale huurprijs om zo in aanmerking te kunnen komen voor huurtoeslag. Deze maximale huurprijsgrens is voor 2021 vastgelegd op €752,33 en voor jongeren tot 23 jaar op €442,46.

De druk op de Zwolse woningmarkt zit vooral op de goedkope en middel-dure woningen. De krapte op de woningmarkt heeft ook invloed op de huisvesting van mensen met een zorgvraag. Ook voor deze mensen zijn er in Zwolle beperkt woningen beschikbaar. In de Woonvisie (2017) hebben we uitgesproken dat we een inclusieve stad willen blijven. Daarom richt één van de programmalijnen binnen het programma Wonen met Zorg zich op het aanbod van voldoende geschikte en betaalbare woningen voor mensen met een zorgvraag. Voldoende geschikte woningen voor mensen met een zorgbehoefte wordt onderverdeeld in vier sub-thema's, omdat er onderscheid nodig is in de behoefte van zorg en type woningen.

Uitstroom vanuit beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Doelstelling

Het aantal plekken van beschermd wonen zal door Rijksbeleid fors moeten afnemen de komende jaren, waardoor meer mensen (sneller) zelfstandig moeten wonen met een vorm van begeleiding thuis. Dit vraagt om meer woningen of woonvormen voor mensen die uitstromen, maar ook om instroom in intramurale voorzieningen te beperken waar mogelijk. Inzicht en samenwerkingsvormen tussen gemeente, zorgpartijen en corporaties zijn hierbij cruciaal.

Om beter in beeld te krijgen hoe de huidige en toekomstige gewenste situatie rond de in- en uitstroom in/uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang eruit zou moeten zien heeft in 2020 een (met name) kwalitatief onderzoek plaatsgevonden. De onderzoeksopzet die hieraan ten grondslag lag is gemaakt in samenwerking met corporaties en interne collega's van zowel fysiek als sociaal domein. Het onderzoek heeft geresulteerd in het rapport: "In Zwolle kan het". Het rapport geeft een 10 puntenplan weer. In overleg met onze partners (WWZ038) en de Huurdersverenigingen hebben we afgesproken om prioritering aan te brengen en met vier van de tien punten als eerste aan de slag te gaan. Dit is tevens onderdeel van de prestatieafspraken tussen woningcorporaties, gemeente en Huurdersorganisaties.

1. Werk met een onderbouwde aanname

2. Programma Thuis in de Wijk
3. Kies samen voor concrete projecten
4. Wijkgerichte samenwerking en financiering

Resultaat

Per wijk wordt in kaart gebracht wat er nodig is voor de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Het gaat niet alleen om het fysiek aantal woningen maar ook om de voorzieningen en ondersteuning die nodig zijn om mensen te laten landen in de wijk. Met onze partners kiezen we voor concrete projecten die waar mogelijk integraal worden gefinancierd.

Focus en fasering

Korte termijn (2021-2022)

Het onderzoek is conform planning eind 2020 opgeleverd. Samen met onze partners werken we aan de vier bovengenoemde punten. We starten met de inventarisatie van een tweetal wijken om te bepalen of deze klaar zijn voor de beweging van

beschermd wonen naar beschermd thuis en wat hiervoor nog nodig is.

Lange termijn

- Ontwikkelen nieuwe woningen/woonvormen met betaalbare huren.
- We bieden ruimte voor burgerinitiatieven van mensen (cliënten en/of naasten) met een zorgvraag die zelf woongroepen in zelfbeheer willen opzetten en waarbij eigen zeggenschap voorop staat.
- Voorzieningen toevoegen in de wijken die nodig zijn om mensen te laten landen in wijk, zodat zij een zelfstandig en zinvol bestaan kunnen leiden.
- Ketensamenwerking met partners in de wijk zodanig optimaliseren dat door vroege signalering en adequate hulpverlening de instroom in beschermd wonen of maatschappelijke opvang kan worden voorkomen.

Toegankelijke aangepaste woningen voor ouderen

Doelstelling

De vergrijzing neemt toe. In Zwolle hebben we de afgelopen jaren een sterke stijging gezien in de groep 65-plussers. Tussen 2009 en 2019 nam de leeftijdsgroep 65-74 jarigen in Zwolle toe met 50% en ook het aantal hoogbejaarden (85-plus) groeide sterk met 35% (Quickscan woningmarkt 2019). Over 20 jaar zijn er in Nederland naar schatting 2,5 miljoen 75-plussers; dat is bijna twee keer zo veel als nu (Taskforce Wonen en Zorg, werkplan 2020). Daarnaast stijgt de gemiddelde leeftijd van ouderen en blijven zij steeds langer (al dan niet alleenstaand) zelfstandig wonen. Veel ouderen wonen in een woning die onvoldoende geschikt is. Onvoldoende doorstroombmogelijkheden leiden tot hoge kosten voor WMO aanpassingen die het budget overschrijden. Daarnaast gaapt er een groot gat tussen zelfstandig wonen en het verpleeghuis; het ontbreekt aan voldoende aantrekkelijke en betaalbare tussenvormen.

We zijn op dit moment niet in staat om deze groeiende groep ouderen voldoende te faciliteren in hun (toekomstige) woon-, zorg- en welzijnsbehoeften. De landelijke taskforce Wonen & Zorg, een gezamenlijk initiatief van de VNG, Aedes, ActiZ en de ministeries van VWS en BZK hebben de handen ineen geslagen om gemeenten te ondersteunen in hun regierol om met de opgaven aan de slag te gaan. Vanuit de taskforce wordt een concrete analyse gevraagd van de lokale opgaven op het gebied van wonen, zorg, welzijn en leefbaarheid voor ouderen (huidige situatie, wensen, trends en ontwikkelingen) met vervolgstappen voor de jaren erna. In 2021 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de huisvestingsopgave voor ouderen. Tot 2030 worden in Zwolle ongeveer 10.000 woningen

gebouwd. Het is van belang om hier (betaalbare) woningen en woonvormen voor senioren aan toe te voegen.

Resultaat

Het onderzoek dat in het vierde kwartaal van 2021 wordt afgerond zal inzicht geven in de ontwikkeling van het aantal ouderen in Zwolle de komende jaren en ook van het aantal ouderen met een (lichte) zorgvraag. Daarbij wordt de vraag beantwoord hoe ouderen met en zonder zorgvraag momenteel op wijkniveau wonen. Tevens wordt ingegaan op het huidige aanbod van geschikte woningen, geclusterde woonvormen en woonzorg voor ouderen in de gemeente. Daarnaast zal inzicht worden gegeven in de specifieke woonwensen van ouderen met en zonder zorgvraag. En welke trends en ontwikkelingen van invloed zijn op eventuele verschuivingen in de vraag naar verschillende woonvormen.

Aansluitend wordt antwoord gegeven op de vraag wat de huisvestingsopgave is op korte en (middel) lange termijn (match vraag en aanbod). Dit antwoord zal aanleiding geven om met onze partners in gesprek te gaan over de concrete toevoeging van (betaalbare) woningen en woonvormen van senioren met voorzieningen in de wijk, zodat we als gemeente Zwolle zijn voorbereid op de toekomstige vraag.

Focus en fasering:

Korte termijn (2021-2022)

- De onderzoeksresultaten van de huisvestingsopgave voor senioren worden verwerkt in de gebiedsvisies en zijn mede richtinggevend voor de gebiedsontwikkelingen.
- Een ouderenindex wordt opgezet in samenwerking met afdeling I&O. Met behulp van de ouderenindex hebben we inzichtelijk

Hoe dit er in de praktijk uit zou kunnen zien: Ans en Wim

Ans en Wim hadden samen een fijn, kinderloos leven. Ans kreeg een paar jaar geleden gezondheidsproblemen en Wim verzorgde haar altijd liefdevol. Totdat het noodlot toesloeg en Wim plotseling kwam te overlijden.

Ans vereenzaamde en voelde zich angstig en ongelukkig in dat grote huis. Daar kwam bij dat ze afhankelijk is van zorg. Ze heeft wel familie waar ze goed contact mee heeft, maar die wonen niet om de hoek. Haar verhuizing naar

een kleinschalig seniorencomplex in de buurt kwam dan ook als geroepen. Zelfstandig wonen, maar met zorg en aandacht. Er worden activiteiten georganiseerd en bewoners kunnen met elkaar eten in de gemeenschappelijke ruimte. De bewoners hebben zelf de regie op hun eigen zorgbehoefte. Ans is sinds haar verhuizing echt opgeknapt. Ze is weer vrolijk en vindt het fijn om met andere bewoners om te gaan. Haar leven voelt weer zinvol!

wat de risico-en beschermende factoren zijn om langer zelfstandig te kunnen wonen in een stadsdeel.

- In het kader van doorstroming is in de jaarschijf 2021 al een aantal concrete afspraken gemaakt met corporaties en huurdersorganisaties. Zo zetten de corporaties functionarissen in die senioren kunnen helpen de keuze te maken om te verhuizen naar een geschikte en betaalbare woning. Ook starten de corporaties met het onderzoeken naar mogelijkheden voor woonvormen tussen zelfstandig wonen en het verpleeghuis.

Lange termijn

- Vastleggen van afspraken met partners en borging van samenwerking.
- Projecten in uitvoering brengen die inspelen op de woon- en woonzorg opgaven.
- Ruimte bieden voor collectief particulier opdrachtgeverschap in gebiedsontwikkelingen.

Wmo-woningen

Doelstelling

De kosten voor WMO-aanpassingen overstijgen de budgetten. Er leek aanvankelijk sprake te zijn van een mismatch tussen vraag en aanbod. Bij uitvraag blijkt dit echter wat genuanceerder te liggen. Woningen staan minder lang leeg dan aanvankelijk werd gedacht. Wel is vanuit de gemeente het signaal afgegeven dat er behoefte is aan nieuwere aanwas van woningen. De oudere woningen met WMO-aanpassingen voldoen vaak niet meer aan de hedendaagse eisen en het is lastig om ze hierop aan te passen. Daarnaast is de vraag naar prikkelarme woningen en woningen voor gezinnen met een ouder of kind met een beperking actueel.

Ook speelt de stagnatie in de doorstroming een rol, hetgeen leidt tot extra WMO-aanpassingen.

De samenwerking tussen gemeente en corporaties is goed, maar vraagt op dit thema om intensivering. Hierover voeren we het gesprek. De huidige situatie is inmiddels in kaart gebracht en ook hebben we met elkaar in beeld hoe deze geoptimaliseerd kan worden, waarbij tevens het kostenaspect een belangrijke rol speelt.

Resultaat

- Het afsluiten van een herzien WMO-convenant, waarin de samenwerking tussen gemeente en woningcorporaties nader wordt vastgelegd. Met als doel dat woningen minder lang leeg staan en kosten voor WMO-aanpassingen worden terug gedrongen.
- Inzicht hebben in het tekort en wat er nodig is om aan de vraag te voldoen naar aangepaste woningen voor gezinnen met een ouder of kind met een beperking.
- Meer doorstroming realiseren naar geschikte/aangepaste woningen.

Focus en fasering

Korte termijn (2021-2022)

- Meer doorstroming realiseren naar geschikte/aangepaste woningen, zodat kosten voor WMO-aanpassingen lager worden. Een nadere afspraak met de woningcorporaties staat beschreven bij toegankelijke aangepaste woningen voor ouderen
- Een aangepast WMO-convenant met hernieuwde afspraken met deelnemende partijen.
- Met corporaties wordt in nieuwbouwprojecten per project de mogelijkheid gezien om woningen te realiseren voor gezinnen met een ouder of kind met een beperking, evenals prikkelarme woningen.

Hoe dit er in de praktijk uit zou kunnen zien: Daisy

Daisy is 21 jaar en heeft tot nu toe geen gemakkelijk leven gehad. Op haar zesde is ze uit huis geplaatst vanwege de situatie thuis, beide ouders waren verslaafd en konden niet goed voor haar zorgen. Ze kwam terecht in verschillende jeugdzorginstellingen en na haar 18e ging ze wonen in een beschermde woonvorm. Hier woont ze samen met 23 andere mensen met forse problematiek.

Ondanks dat Daisy gebaat is bij de begeleiding, ervaart ze ook enige onrust vanwege de problemen van de andere bewoners. Ze slaapt regelmatig slecht als er een conflict is geweest tussen de begeleiding en een bewoner. Wat betreft zelfstandigheid zou ze nog wel een stap kunnen maken, maar de gedachte aan helemaal op zichzelf wonen benauwt haar ook.

De begeleider van Daisy kent haar wens en dilemma om de stap te maken naar volledig

zelfstandig wonen. Het nieuwe project aan het Talentenplein zou wel eens de tussenstap kunnen zijn voor Daisy om toch de sprong te wagen.

Samen bespreken zij het concept van de woon-community waar studenten samenwonen met jongeren met een hulpvraag. Daisy is meteen enthousiast. Tussen de studenten wonen, midden in de stad in een community met leeftijdgenoten spreekt haar aan. Waar je, als je thuiskomt van je werk, samen wat kunt drinken en 's avonds samen leuke activiteiten kunt ondernemen. Natuurlijk is het wel spannend. Zelf de huur betalen, huurtoeslag aanvragen, goed op de financiën letten en geen voedingsgeld meer ontvangen. Dat dit ook geldt voor alle andere jongeren in de community en dat er nog steeds begeleiding is waar ze op terug kan vallen, maakt dat Daisy de stap durft te zetten.

Huisvesting voor niet-studerende jongeren

Doelstelling

Er is een groot tekort aan woningen voor jongeren in het algemeen maar ook voor jongeren met een psychische kwetsbaarheid. In de overgang naar 18+ vindt frequent afstemming plaats tussen gemeente en instanties. Dit laat echter onverlet dat er vaak een huisvestingsprobleem ontstaat als jongeren na hun 18e uitstromen uit de jeugdzorg. Ook zijn er jongeren die dakloos dreigen te raken. Ze komen nu te vaak terecht in intramurale voorzieningen, terwijl er in veel gevallen geen intensieve zorgvraag ligt. Een huisvestingsprobleem wordt met zorgaanbod opgelost. Dit brengt een forse kostenpost met zich mee en daarbij is de vraag of deze vorm van zorg, als het niet nodig is, wel zo goed is voor de verdere ontwikkeling van de jongere. In Zwolle wonen momenteel ongeveer 40 jongeren intramuraal die eigenlijk voornamelijk een huisvestingsvraag hebben.

Voor niet-studerende jongeren is het moeilijk om aan een zelfstandige huurwoning te komen. Ze hebben over het algemeen een laag inkomen waardoor ze afhankelijk zijn van huurtoeslag. Dit betekent dat de maandelijkse huurprijs van een woning voor jongeren tot 23 jaar niet boven de kwaliteitskortingsgrens mag liggen om het

betaalbaar te houden (€442,46 in 2021). Deze woningen zijn schaars in Zwolle.

Er ligt een kwantitatieve opgave die samenwerkende partijen erkennen.

Resultaat

- Analyse van de huidige situatie en inzicht in wat nodig is om te voorzien in de vraag naar huisvesting van niet-studerende jongeren.
- Starten met een aantal pilots en experimenten voor deze specifieke doelgroep.
- Afspraken om extra woningen voor jongeren beschikbaar te stellen; in de huidige woningvoorraad en mogelijk nieuwbouw.

Focus en fasering

Korte termijn (2021-2022)

- Inzicht in welk omvang dit probleem heeft en hoe dit in relatie staat tot het beschikbare aanbod van woningen voor niet-studerende jongeren. Dit betreft woningen met een huurprijs tot de kwaliteitskortingsgrens.
- Op basis van de uitkomsten worden nadere afspraken tussen gemeente en corporaties gemaakt. Samenwerkende partijen erkennen dat er een opgave ligt.

Lange termijn

Bouw van nieuwe woningen of bij transformatie van bestaande locaties woningen realiseren voor niet-studerende jongeren.

Passende zorg & ondersteuning

We streven naar een ongedeelde stad, waarin steeds meer mensen zelfstandig wonen en met passende woningen voor iedereen. Hierin voelen mensen van verschillende achtergronden, al dan niet met een zorg- of ondersteuningsbehoefte, zich thuis.

Doelstelling

Toegankelijke woningen zijn voor ouderen van belang. Maar daarmee zijn we er niet. Voorzieningen nabij zijn een voorwaarde om zo lang mogelijk gezond en zelfstandig te kunnen wonen. Denk hierbij aan een supermarkt, huisarts en openbaar vervoer. Maar ook ontmoeting is voor veel ouderen belangrijk. Eenzaamheid is een veel voorkomend probleem. Een zinvol bestaan is in iedere levensfase van belang. Zeker voor ouderen geldt dat deze zingeving vaak dichtbij huis gezocht moet worden.

De beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis wordt verder gestimuleerd. Een doorontwikkeling van de in gang gezette extramuralisering waarbij het scheiden van wonen en zorg de voorkeur geniet. Hierbij speelt ook de transformatie van de Herberg (opvang voor dak- en thuislozen) een belangrijke rol. De extramuralisering en de ontwikkeling van specifieke woonzorgconcepten speelt niet alleen een rol bij de beweging naar beschermd thuis wonen, maar ook in de maatschappelijke opvang. Met behulp van de beschikbare middelen vanuit VWS en BZK kunnen we de nachtopvang verbouwen en vernieuwende woonzorgconcepten realiseren voor specifieke doelgroepen die nu nog gebruik maken van de nachtopvang.

Resultaat

- Er is meer variatie in zorg- en welzijnsvoorzieningen voor ouderen. Dit vraagt dat per wijk moet worden bekeken welke voorzieningen gewenst zijn. Dé senior bestaat niet. De groep is breed en divers.

- Er is meer variatie in woonconcepten tussen beschermd wonen en ambulante ondersteuning waardoor optimaal maatwerk kan worden geboden.
- Gelet op de huidige regionale bezetting van woonvoorzieningen voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen is het realiseren van toekomstig aanbod van (kleinschalige) woonvoorzieningen in de regio belangrijk om de concentratie van de huidige woonvoorzieningen in de centrumgemeente Zwolle te verminderen en te bevorderen in de omliggende gemeenten > evenwichtiger spreiding over de regio.
- Balans zorgvraag en zorgaanbod in Zwolle.
- Er is een Integrale gebiedsaanpak: zorgopgave, woonopgave en wijkopgave zijn met elkaar verbonden.
- Inwoners kunnen (langer) zelfstandig wonen.

Focus en fasering

Korte termijn (2021-2022)

- Er wordt in kaart gebracht wat de opgaven zijn om ouderen zo lang mogelijk gezond en zelfstandig te laten wonen. Dit gaat niet alleen om de fysieke woning maar heeft ook betrekking op specifieke type zorg- en welzijnsconcepten in een stadsdeel. Het onderzoek dat in 2021 plaatsvindt kan ons hierbij helpen.
- De focus wordt gelegd op het doen van interventies om de doorstroom vanuit de woonvoorzieningen te bevorderen. Dit met specifieke aandacht voor die doelgroepen waarvoor op dit moment onvoldoende passende zorg, respectievelijk ondersteuning en (betaalbaar) aangepast woonaanbod

beschikbaar is. Dit met verwijzing naar het onderzoeksrapport "In Zwolle kan het".

- Alternatieve woonconcepten ontwikkelen voor jongeren waardoor een deel van deze jongeren niet langer hoeft in te stromen in dure intramurale voorzieningen, maar al dan niet zelfstandig kan wonen met een passend ambulant ondersteuningsarrangement.
- Businesscases wonen en zorg worden ontwikkeld om experimenten mogelijk te maken.
- Beweging Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis Wonen door ontwikkelen.
- Transformatie van de nachtopvang

Lange termijn

- Zorg- en welzijnsvoorzieningen voor ouderen worden in nieuwe gebiedsontwikkelingen geïntegreerd.
- Ontwikkelen GGZ-index: Met behulp van een GGZ-index hebben we o.a. inzichtelijk wat de risico-en beschermende factoren zijn om sneller en duurzaam uit te kunnen stromen vanuit intramurale voorzieningen naar het wonen in de wijk of om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen
- Er worden nieuwe woonconcepten gerealiseerd met borging van (mantel)zorg en faciliteiten in de buurt.

Voortgang programma

Wonen en Zorg betreft een complexe wereld met gezamenlijke maar ook uiteenlopende (financiële) belangen. Het betreft fysiek en sociaal domein en vraagt zowel binnen de gemeentelijke organisatie als daarbuiten inspanningen om de twee werelden met elkaar te verbinden op de diverse thema's. Inzet hierop is een vereiste om resultaten te bereiken met elkaar en het vraagt om politieke keuzes.

Het vraagt tevens om het stellen van prioriteiten. We kunnen niet alles tegelijk en zullen daarom met een aantal zaken gefaseerd aan de slag gaan. Het belangrijkste is dat we ons bewust zijn voor wie we dit doen en daarom bereid zijn een stapje bij te zetten om te bereiken wat we voor ogen hebben.

Dit betekent dat de komende jaren intensief moet worden ingezet op de verdere verbinding tussen sociaal en fysiek domein, tussen wonen en zorg. Er is verbinding gemaakt met de omgevingsvisie en de ambitie is dat wonen en zorg integraal onderdeel zal uitmaken van gebiedsontwikkelingen in relatie tot de stedelijke opgave. We werken samen met betrokkenen, zodat wonen en zorg een plek krijgt in gebiedsvisies.

De grote maatschappelijke opgaven uit het programma vereisen dat er betaalbare huisvesting en passende woonzorgarrangementen worden ontwikkeld. En dat er meer samenhang is tussen wonen, welzijn en zorg in de wijken. Spoor 5 van de hervormingsagenda met wonen als speerpunt is hierbij een belangrijke pijler. Een sterke sociale basis, een andere pijler van de hervormingsagenda, dient geborgd te zijn.

Hierdoor ontstaan vitale, gezonde en solidaire stadsdelen. Gebiedsgericht werken is de strategie om dit te bereiken. Ook heeft het fysieke aspect binnen het programma een sterke relatie met de omgevingsvisie.

Het programma zal worden gemonitord en worden geëvalueerd. Waar nodig wordt het bijgesteld. Het dient mede als input voor de prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersverenigingen. De ambities zijn kwantitatief en kwalitatief van aard en deze worden deels nog verder geconcretiseerd. De ene opgave is groter dan de andere; sommige kennen een kort cyclisch proces en andere een meerjarige opgave.

Bestuurlijk vindt periodiek afstemming plaats over de voortgang en fasering van de beoogde resultaten. We maken hierbij gebruik van de monitormatrix die door het ondersteuningsteam van de landelijke taskforce wonen en zorg is ontwikkeld en die we specifiek kunnen toepassen op de ambities uit dit programma.

De Raad zal halfjaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen.

Colofon

Programma Wonen en Zorg, versie 1.12
Gemeente Zwolle
Vormgeving: Communicatie, Gemeente Zwolle

19 juli 2021

www.zwolle.nl